

RECENZE

Bělohlávek, A. J.: Rozhodčí řízení, ordre public a trestní právo

Komentář, I. díl a II. díl, 1. vydání, C. H. Beck

Praha, 2008, 2408 s., ISBN 978-80-7400-096-6

Alena Paulíčková*

Koncom roka 2008 vyšlo vo vydavateľstve C. H. Beck a práve teraz sa distribuuje do kníhkupectiev veľmi zaujímavé dielo z pera skúseného teoretika i praktika prof. Dr. Alexandra J. Bělohlávka s názvom „Roz-

hodčí řízení, ordre public a trestní právo. Komentář, I. díl a II. díl“.

Prof. Dr. Alexander J. Bělohlávek popri advokátskej praxi a pedagogickej činnosti zastáva množstvo

* Doc. JUDr. Alena Paulíčková, PhD., Právnická fakulta Janka Jesenského, Vysoká škola v Sládkovičove, SR

funkcií, je členom niekoľkých významných zahraničných inštitúcií, združení a komisií. Je prezidentom Svetovej asociácie advokátov The World Association of Lawyers (so sídlom Washington D. C./USA), členom vedenia Svetovej asociácie právnikov The World Jurist Association (D. C./USA), členom IBA (International Bar Association).

Je rozhodcom na Rozhodcovskom súde pri Hospodárskej komore Českej republiky a Agrárnej komore Českej republiky pre vnútroštátne a zahraničné spory, Medzinárodného rozhodcovského súdu Hospodárskej komory Rakúska, Medzinárodného rozhodcovského súdu pri Obchodnej a priemyselnej komore Ukrajiny v Kyjeve, rozhoduje spory v rámci právomoci Medzinárodného rozhodcovského súdu ICC (Medzinárodnej obchodnej komory) v Paríži a podľa pravidiel UNCITRAL. Ďalej je tiež členom Švajčiarskej arbitrážnej asociácie (ASA), Rakúskeho združenia pre rozhodcovské konanie, Nemeckého inštitútu pre rozhodcovské konanie (DIS), členom Medzinárodnej obchodnej komory (ICC/International Chamber of Commerce), predsedom arbitrážnej komisie – ICC a pod.

Zámerom autora tejto publikácie bolo vytvoriť prácu, ktorá by spĺňala nároky ako z hľadiska akademického, tak z hľadiska praktického. Bolo by naivné očakávať, že možno nájsť celkom optimálny modus vivendi pre takýto prístup. Napokon určitá bariéra medzi akademickou sférou na jednej strane a sférou právnej praxe na druhej strane vždy existovala a celkom určite existovať bude a ide len o to v akom štáte, kedy a za akých okolností sa podarilo nájsť styčné plochy pre interakciu, koexistenciu a hlavne spoluprácu týchto sfér. Autor tejto publikácie s tým prichádza do styku každý deň takpovediac to pociťuje na vlastnej koži. Sám považuje aspoň pokus o sklbenie ako praktickej činnosti v oblasti aplikovaného práva, tak činnosti vedecko-pedagogickej za neuveriteľnú výhodu.

V každom prípade sa táto publikácia aspoň pokúša o taký prístup, ktorý by mal umožniť príslušný kombinovaný prístup a prezentovať danú materiu ako pre potreby sféry vedecko-výskumnej, tak pre sféru právnej praxe najširšieho rozsahu, hlavne pre prax súdnu, rozhodcovskú a advokátsku.

Tento pokus sa tiež prejavuje v titule tejto publikácie, ktorý by mohol evokovať určité pochybnosti o kompatibilite tém a spôsobe ich spracovania. Pokým totiž hlavný titul (rozhodcovské konanie, ordre public a trestné právo) by mal na prvý pohľad upútať hlavne právnu prax, podtitul ohľadne interakcie súkromno-právnej a verejnoprávnej sféry by naopak mohol zaujať skôr právnu teóriu.

Autor tejto publikácie vychádzajúc zo svojho pôvodného autorského zámeru zvolil na prezentáciu problematiky interakcie súkromného a verejného práva práve príklad prienikov problematiky rozhodcovského konania na jednej strane a trestného práva na strane druhej. Bolo by chybné sa domnievať, že táto publikácia

smeruje len do oblasti rozhodcovského konania, i keď je mu celkom určite venovaná podstatná časť rozpravy obsiahnutej v tejto knihe.

Celý rad záverov a dokonca snád' i väčšinu tak, ako k jednotlivým čiastočným záverom autor dospel, totiž možno aplikovať v najrôznejšej miere na civilný proces vôbec, t.j. na akékoľvek kontradiktórne nálezové konanie. Spomenieme už v úvode jeden príklad hovoriaci za všetky. Jednou z tém, ktorej autor venuje pozornosť je prípad tzv. inscenovaných, či fiktívnych rozhodcovských konaní, ktorých účelom je len získanie vykonateľného titulu pre plnenie inak bez právneho dôvodu. Bolo by chybné sa domnievať, že také prípady neexistujú a napokon taktiež medzinárodná literatúra o týchto situáciách začína hovoriť ako o určitom probléme, ktorého riešenie je viac ako komplikované. Na druhej strane sa také situácie veľmi dobre môžu stať a tiež sa stávajú v konaniach pred súdom, keď síce priestor pre také fiktívne konanie na základe dohody strán o inscenovanie konania je celkom určite väčšie práve v konaní pred rozhodcami, napriek tomu sa však priamo vnucuje možnosť zneužitia rovnako súdneho konania, teda pred orgánom moci verejnej (súdnej moci). Až po dôslednej analýze tohto problému z pohľadu rozhodcovského konania možno totiž dospieť k záveru, že vo vzťahu k nemu a k celému radu obdobných problematických situácií ide o riešenie spoločného problému zásadne všetkým druhom kontradiktórneho nálezového civilného konania ovládaného dispozičnou zásadou.

Pomerne širokou koncepciou tejto publikácie sa tak snaží autor ponúknuť platformu pre analýzu a snád' aj čiastkovým spôsobom pre riešenie týchto spoločných problémov ako v prípade konania pred rozhodcami, tak v prípade súdneho konania. I keď práve titul tejto publikácie a jej koncepcie, pokiaľ ide o problematiku rozhodcovského konania, môže odrádzať viacero odborníkov právnej praxe, ktorí s rozhodcovským konaním neprichádzajú do styku, pokúša sa autor i napriek tomu o rozpravu, ktorá by mohla byť využiteľná tiež vo sfére konania pred všeobecnými súdmi a nielen v súvislosti s rozhodcovským konaním.

Treba poukázať na skutočnosť, že judikatúra je citovaná niekoľkými spôsobmi. Niekde sú z existujúcich a dostupných judikátov vybrané právne vety, a to buď doslovne, alebo po vhodnej edičnej úprave, pretože často rozprava o širšom rámci konkrétneho právneho poriadku by zrejme presahovala rámec vecného zamerania tejto publikácie a mohla by dokonca pôsobiť skôr rušivo. V niektorých prípadoch, kde je to vhodné, je resumovaný tiež skutkový alebo právny stav a vývoj procesnej situácie v prípade daného konania. Vždy je tak zvažovaná účelnosť takej formy citácie obsahu rozhodnutia, alebo súvislosti, za ktorých bolo také rozhodnutie vydané. Citácie sú na niektorých miestach skrátované pre lepšiu prehľadnosť.

Práca odráža stav prvej polovice roku 2008, najneskôr však k 31. júlu 2008, avšak kontrola aktuálnosti

niektorých prameňov bola ukončená ešte pred týmto dátumom. Autor sa však snažil zohľadniť v rámci možnosti tiež niektoré ďalšie skutočnosti predovšetkým legislatívneho charakteru po tomto dátume, a to v rámci technických a záverečných korektúr, napríklad zohľadnením novej právnej úpravy boja proti legalizácii výnosov z trestnej činnosti a boja proti terorizmu z júna 2008.

Je pomerne nesporné a zrejme každý, kto sa aktívne zaoberá nielen rozhodcovským konaním, ale akoukoľvek oblasťou aplikovaného práva, do ktorej ingeruje určitý kvalifikovaný medzinárodný prvok, jednoznačne potvrdí, že vďaka celému radu vplyvov (od multinárodných a multikultúrnych cez zložitost' finančných a majetkových koncepcií, globalizačné tendencie a vplyvy najrôznejších kultúr a pod.) sú veci prejednávané v medzinárodných konaniach a hlavne tie, ktoré sú adresované na základe rozhodcovských zmlúv rozhodcom, stále zložitejšie a prípadov, v ktorých by bolo možné uplatniť základné pravidlá a postuláty tak, aby to postačovalo k riadnemu a spravodlivému prejednaniu a spravodlivému rozhodnutiu sporu, je dnes poskromne a skôr je ich možno označiť za výnimku.

Treba konštatovať, že ide o publikáciu, ktorá je komplexným, porovnávacím a analytickým prierezovým spracovaním oblasti interakcie verejného a súkromného práva z tuzemského a medzinárodného hľadiska, predovšetkým však v súvislosti s prienikom súkromnoprávneho typu konania (rozhodovacieho ko-

nanía) a trestnoprávnej problematiky, ktorá sa v danej oblasti prejavuje na najrôznejších úrovniach. Okrem iného skúma trestnú zodpovednosť rozhodcov a problematiku trestne postihnutelných konaní spáchaných v priebehu a v nadväznosti na rozhodovacie konanie. Z procesného hľadiska sa ďalej publikácia venuje napr. otázke postavenia rozhodcov, dôvernosti a neverejnosti rozhodcovského konania vo vzťahu k prípadnému prelomeniu tejto dôvernosti a v nadväznosti na paralelné trestné konanie. Hlavnou časťou tejto publikácie je rozprava v oblasti ordre public – verejného poriadku, ktorá tematicky neodmysliteľne spája trestné a rozhodcovské konanie. Publikácia sa tiež zaoberá celým radom nadväzností, ktorými sú napr. osobitosti v oblasti investičných sporov, postavenie rozhodcovského konania v právnom systéme a v neposlednom rade problematikou zohľadnenia osobitného verejného záujmu, napr. v súvislosti s rozhodcovským konaním v oblasti pracovnoprávných vzťahov. V diele sa cituje alebo podrobne analyzuje približne 1200 zahraničných a asi 100 tuzemských judikátov. Najviac sú zohľadnené právne poriadky Českej republiky, Rakúska, Švajčiarska, Nemecka, Francúzska, Veľkej Británie, USA a Poľska.

Publikáciu ocenia nielen rozhodcovia, sudcovia a ďalší právnici pôsobiaci v oblasti justície, ale aj študenti a akademickí pracovníci zaoberajúci sa problematikou rozhodcovského konania v širokom interdisciplinárnom zmysle slova.